

JUDECĂTORIA HÎNCEȘTI

Republica Moldova, or. Hîncești, str. Chișinăului, 7

Email: jhn@justice.md; Tel.: /+373 269/ 23 272

www.instante.justice.md

Dosar nr. 1-34/2026

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Municipiul Chișinău, str. A. Lăpușneanu nr. 28

Prin prezenta, Judecătoria Hîncești, sediul Central vă expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a dispoziției art. 35 alin. (1), (2) din Codul de procedură penală ridicată de avocatul Nicu Șendrea în cadrul propunerii de recuzare înaintată de avocatul Nicu Șendrea judecătorului Judecătoriei Hîncești, sediul Leova – Nicolae Zaharia, în cauza penală de învinuire a lui Chitorog Vladimir de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 46, art. 284 alin. (1) CP, art. 42 alin. (3), art. 46 alin. (1), art. 243 alin. (3) lit. a), b) din Codul penal.

Anexă:-sesizarea privind excepția de neconstituționalitate din data de 17 iulie 2026 - 19 file;

-încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central nr. 1-34/2026 din 23 iulie 2026-4 file.

Cu respect,

Judecătorul

Judecătoriei Hîncești

Valentina SURUCEANU

Digitally signed by Suruceanu Valentina
Date: 2026.07.30 15:47:28 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

str. Alexandru Lăpușneanu, nr. 28,
mun. Chișinău MD-2004
Republica Moldova

S E S I Z A R E
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. 1) lit. a) și g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumirea: **Șendrea**

2. Prenume : **Nicu**

3. Funcția **Avocat, apărătorul inculpatului Chitorog Vladimír**

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel. 10. Fax

11.

*Dacă autorul sesizării este reprezentat/ă, a se anexa o procură semnată de autorul sesizării.

II – OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea Partea II-a a Notiței explicative)

12. Prezenta sesizare are ca obiect de examinare :

Prezenta sesizare are ca obiect verificarea constituționalității dispozițiilor art.35 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit cărora: „*Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată*”, precum și a tezei finale din alin.(2) al aceluiași articol, potrivit căreia: „*În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează (...) de instanța ierarhic superioară*”, a căror constituționalitate este contestată prin raportare la prevederile art.4, art.16, art.20, art.23, art.26 și art.54 din Constituția Republicii Moldova, precum și ale art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Dispozițiile legale menționate sunt contestate în măsura în care acestea nu reglementează verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nu stabilesc criteriile juridice în baza cărora se constată imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță, fapt ce generează o insuficiență normativă susceptibilă să afecteze garanțiile constituționale privind dreptul la un proces echitabil și judecarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

(A se vedea Partea a III-a a Notiței Explicative)

13. În procedura Judecătoriei Hîncești, sediul Leova, se află spre examinare cauza penală privind învinuirea cet. **Chitorog Vladimir** de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.42 alin.(5), art.46 raportat la art.284 alin.(1) Cod penal și art.42 alin.(3), art.45 alin.(1) raportat la art.243 alin.(3) lit.a) și b) Cod penal.

Cauza penală a fost înregistrată pe rolul instanței la data de **07 aprilie 2026**, fiind atribuită numărul **1-36/26** și repartizată spre examinare judecătorului **Nicolae Zaharia**.

În cursul examinării cauzei au fost formulate mai multe incidente procedurale privind incompatibilitatea și recuzarea participanților la proces, inclusiv cereri de recuzare formulate în privința procurorului și a judecătorului investit cu examinarea cauzei, în privința ultimului fiind depusă în mod verbal în ședința din 01.07.2026, care a fost completată în formă scrisă la 02.07.2027, cererea de recuzare motivate.

Astfel, cererea de recuzare formulată împotriva judecătorului Nicolae Zaharia a fost repartizată, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), spre examinare judecătorei Valentina Suruceanu, judecător în cadrul aceleiași instanțe judecătorești – Judecătoria Hîncești.

Anterior însă, în cadrul aceleiași cauze penale, în procedura privind reprezentarea intereselor inculpatei Pînzari Mihaela, avocatul Nicu Șendrea a formulat cereri de recuzare împotriva judecătorei Valentina Suruceanu. Aceste cereri au fost repartizate și examinate anume de judecătorul Nicolae Zaharia, care a dispus respingerea lor.

În prezent, situația procesuală este inversată, în sensul că judecătoarea Valentina Suruceanu este chemată să soluționeze cererea de recuzare formulată împotriva judecătorului Nicolae Zaharia, în cadrul aceleiași cauze penale.

În cadrul examinării acestor incidente procesuale a apărut o problemă de drept privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.33-35 Cod de procedură penală, problemă care, în opinia apărării, depășește interesele cauzei concrete și este susceptibilă de a genera practici judiciare neuniforme în activitatea instanțelor judecătorești.

IV- EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

(A se vedea Partea a IV-a a Notiței Explicative)

14. Prezenta excepție de neconstituționalitate este ridicată deoarece dispozițiile art.35 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit cărora „*Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată*”, precum și teza finală a art.35 alin.(2) din același cod, potrivit căreia „*În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează (...) de instanța ierarhic superioară*”, sunt contestate sub aspectul conformității lor cu prevederile art.4, art.16, art.20, art.23, art.26 și art.54 din Constituția Republicii Moldova, precum și cu art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Critica de neconstituționalitate nu vizează instituția incompatibilității judecătorului și nici procedura recuzării, ci atare. Autorul excepției contestă caracterul incomplet al mecanismului procedural instituit prin art.35 CPP, întrucât acesta nu reglementează verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nu stabilește criteriile juridice în baza cărora se constată imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță.

14.1. Argumentăm afirmațiile invocate prin următoarele elemente de fapt și de drept.

A. ÎN DREPT

14.2. Prevederile relevante din Constituție

Articolul 1 alin. (3) Statul Republica Moldova

Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4 alin.(1) și (2) Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 15 **Universalitatea**

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16 alin.(1) și (2) **Egalitatea**

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20 **Accesul liber la justiție**

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Articolul 23 alin. (2)

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26 **Dreptul la apărare**

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 54 alin. (1) - (2)

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

97

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

14.3. Prevederi relevante din Codul de procedură penală al RM:

Articolul 1

Noțiunea și scopul procesului penal

(1) Procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces și a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod. Procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvîșirea unei infracțiuni.

(2) Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvîșite, astfel ca orice persoană care a săvîșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

(3) Organele de urmărire penală și instanțele judecătorești în cursul procesului sînt obligate să activeze în așa mod încît nici o persoană să nu fie neîntemeiat bănuită, învinuită sau condamnată și ca nici o persoană să nu fie supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrîngere ori să nu fie victima încălcării altor drepturi fundamentale.

Articolul 7 alin.(1)-(3¹)

Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

(3) În cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

(3¹) La ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- 93
- b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;
 - c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;
 - d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Articolul 10

Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane

(1) Toate organele și persoanele participante la procesul penal sînt obligate să respecte drepturile, libertățile și demnitatea persoanei.

(2) Limitarea temporară a drepturilor și libertăților persoanei și aplicarea de către organele competente a măsurilor de constrîngere față de ea se admit numai în cazurile și în modul strict prevăzute de prezentul cod.

Articolul 19

Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod.

Articolul 33

Incompatibilitatea judecătorului

(1) Judecătorii care sunt soți sau rude între ei nu pot face parte din același complet de judecată.

(2) Judecătorul nu poate participa la judecarea cauzei și urmează a fi recuzat:

1) dacă el personal, soțul său, ascendenții ori descendenții lor, frații sau surorile și copiii acestora, afinii și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude, precum și alte rude ale lui, sunt direct sau indirect interesate în proces;

2) dacă el este parte vătămată sau reprezentant al ei, parte civilă, parte civilmente responsabilă, soț sau rudă cu vreuna din aceste persoane ori cu reprezentantul lor, soț sau rudă cu învinuitul, inculpatul în proces ori cu apărătorul acestuia;

3) dacă a participat în acest proces în calitate de martor, expert, specialist, interpret, traducător, grefier, persoană care a efectuat urmărirea penală, procuror, judecător de instrucție, apărător, reprezentant legal al învinuitului, inculpatului, reprezentant al părții vătămate, părții civile sau părții civilmente responsabile;

4) dacă a efectuat o cercetare sau un control administrativ al circumstanțelor cauzei sau a participat la adoptarea unei hotărâri referitoare la această cauză în orice organ obștesc sau de stat;

5) dacă el a luat în această cauză hotărâri anterioare judecării în care și-a expus opinia asupra vinovăției sau nevinovăției inculpatului;

6) dacă există alte circumstanțe care pun la îndoială rezonabilă imparțialitatea judecătorului.

(3) Judecătorul nu poate participa la o nouă judecare a cauzei și urmează a fi recuzat și în cazul în care a mai participat în calitate de judecător la examinarea aceleiași cauze în primă instanță, pe cale ordinară de atac, precum și în cazul participării ca judecător de instrucție.

34

(4) Dispozițiile privind cazurile de incompatibilitate prevăzute la alin.(2) pct. 5) și la alin.(3) nu se aplică judecătorului de instrucție și judecătorului instanței de recurs care judecă recursul împotriva hotărârii privind măsura preventivă.

Articolul 34

Abținerea sau recuzarea judecătorului

(1) În cazul în care există circumstanțe prevăzute la art. 33, judecătorul este obligat să se abțină de la judecarea cauzei. Pentru aceleași temeiuri, judecătorul poate fi recuzat și de către participanții la proces.

(2) Cererea de recuzare sau declarația de abținere a judecătorului se depune în cadrul ședinței preliminare, cu motivarea, pentru fiecare judecător în parte, a cazului de incompatibilitate invocat și a temeiurilor de fapt cunoscute la momentul formulării cererii. Toate temeiurile de incompatibilitate a judecătorului urmează a fi invocate concomitent, sub sancțiunea decăderii din acest drept.

(3) Cererea de recuzare sau declarația de abținere a judecătorului poate fi depusă și după începerea cercetării judecătorești doar dacă partea face dovada că nu a cunoscut și nici nu a putut să cunoască despre existența temeiurilor de recuzare până la începerea cercetării judecătorești.

(4) Recuzarea sau abținerea anticipată a judecătorilor care încă nu participă la judecarea cauzei și a judecătorului sau a completului de judecată care soluționează cererea de recuzare, precum și înaintarea repetată a recuzării aceluiași judecător pentru aceleași motive, dacă anterior recuzarea lui a fost respinsă, nu se admit.

(5) Dacă constată că cererea de recuzare se înaintează în mod repetat pentru aceleași motive cu rea-credință sau în mod abuziv cu scopul de a tergiversa procesul, de a deruta judecata sau din alte intenții răuvoitoare, instanța care soluționează cauza aplică față de persoana vinovată o amendă judiciară în condițiile prezentului cod și anexează cererea la cauza penală, cu consemnare în procesul-verbal, fără a o transmite spre examinare.

Articolul 35

Procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere

(1) Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată. La soluționarea recuzării sau abținerii judecătorilor dintr-un complet format din 3 sau 5 judecători, judecătorii nerecuzați din acest complet pot fi incluși în noul complet de judecată.

(2) Cererea de recuzare sau declarația de abținere se distribuie spre soluționare în mod aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, și se examinează în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul repartizării, fără a afecta continuitatea ședinței de judecată, însă, până la soluționarea cererii de recuzare sau a declarației de abținere, se amână ultimul cuvânt al inculpatului. În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează, în cel mult 5 zile de la primirea dosarului, de instanța ierarhic superioară, care, dacă admite recuzarea sau abținerea, desemnează pentru judecarea cauzei o instanță egală în grad cu instanța în care s-a înaintat recuzarea.

(3) Încheierea instanței de judecată asupra recuzării nu este susceptibilă de a fi atacată.

14.4. Prevederi din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului:

Articolul 6 alin.(1)

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

B. ÎN FOND

14.5. Dispozițiile art.35 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit cărora „*Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată*”, precum și teza finală a art.35 alin.(2) din același cod, potrivit căreia „*În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează (...) de instanța ierarhic superioară*”, sunt contestate sub aspectul conformității lor cu prevederile art.4, art.16, art.20, art.23, art.26 și art.54 din Constituția Republicii Moldova, precum și cu art.6 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

14.6. Analiza constituționalității dispozițiilor contestate nu poate fi realizată prin examinarea izolată a textului art.35 CPP, ci prin raportare la întregul mecanism procesual care reglementează incompatibilitatea judecătorului și procedura recuzării. În acest sens, dispozițiile art.35 CPP reprezintă norma procedurală prin care legiuitorul urmărește să asigure realizarea efectivă a garanției constituționale privind judecarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială.

14.7. Autorul excepției nu contestă soluția legislativă potrivit căreia cererea de recuzare se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată și nici regula potrivit căreia, în cazul imposibilității formării unui nou complet în aceeași instanță, competența revine instanței ierarhic superioare. Aceste soluții legislative sunt, în principiu, compatibile cu exigențele dreptului la un proces echitabil.

14.8. Problema constituțională apare însă în ipoteza în care judecătorul desemnat să soluționeze cererea de recuzare este, la rândul său, susceptibil de a se afla într-o situație care poate genera îndoieli obiective cu privire la imparțialitatea sa. În această situație, dispozițiile art.35 CPP nu reglementează mecanismul procedural prin care poate fi verificată incompatibilitatea acestui judecător și nici criteriile în baza cărora se stabilește dacă, din acest motiv, „nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță”.

14.9. Instituția incompatibilității judecătorului reprezintă una dintre garanțiile fundamentale ale dreptului constituțional la un proces echitabil. Finalitatea acesteia nu

constă în sancționarea judecătorului și nici în exprimarea unei prezumții privind lipsa imparțialității sale, ci în asigurarea încrederii justițiabilului și a societății că orice cauză este examinată de o instanță independentă și imparțială, atât din punct de vedere subiectiv, cât și obiectiv.

14.10. Pentru realizarea acestei garanții, legiuitorul a instituit un mecanism procesual compus din trei elemente indispensabile: identificarea cazurilor de incompatibilitate (art.33 CPP), dreptul participanților la proces de a solicita recuzarea judecătorului (art.34 CPP) și procedura de soluționare a cererii de recuzare (art.35 CPP). Aceste norme nu funcționează independent, ci alcătuiesc un mecanism juridic unitar destinat protejării imparțialității instanței de judecată.

14.11. Tocmai caracterul unitar al acestui mecanism impune ca fiecare etapă procedurală să fie însoțită de garanții suficiente pentru realizarea scopului urmărit de legiuitor. Or, eficiența dreptului la recuzare nu depinde exclusiv de existența motivelor de incompatibilitate și nici de posibilitatea formală de a formula o cerere, ci și de existența unor norme procedurale complete care să garanteze că însăși examinarea cererii de recuzare este realizată de un judecător asupra căruia nu planează îndoieli obiective privind imparțialitatea sa.

14.12. Din această perspectivă, dispozițiile art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP prezintă o insuficiență normativă. Deși acestea stabilesc că cererea de recuzare se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată și prevăd competența instanței ierarhic superioare atunci când nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, ele nu reglementează ipoteza în care judecătorul desemnat pentru soluționarea recuzării se află, la rândul său, într-o situație susceptibilă să genereze îndoieli obiective asupra imparțialității sale.

14.13. În lipsa unei asemenea reglementări, mecanismul procedural instituit de legiuitor devine incomplet. Legea garantează dreptul persoanei de a solicita recuzarea judecătorului a cărui imparțialitate este pusă în discuție, însă nu garantează, cu aceeași claritate și eficiență, imparțialitatea judecătorului chemat să soluționeze însăși cererea de recuzare. Or, o garanție constituțională nu poate fi considerată efectivă dacă mecanismul procedural destinat protejării acesteia nu beneficiază, la rândul său, de garanții corespunzătoare.

14.14. Analiza sistemică a dispozițiilor art.33-35 CPP demonstrează că legiuitorul a reglementat exhaustiv cazurile de incompatibilitate ale judecătorului care examinează cauza penală și procedura prin care această incompatibilitate poate fi invocată și soluționată. Totuși, același mecanism normativ nu conține nicio dispoziție referitoare la situația în care judecătorul desemnat să soluționeze cererea de recuzare se află, la rândul său, într-o situație susceptibilă să genereze o îndoială obiectivă asupra imparțialității sale.

14.15. Mai mult, dispozițiile art.35 alin.(1) CPP instituie regula potrivit căreia cererea de recuzare se soluționează de „un alt judecător” sau, după caz, de „un alt complet de judecată”, fără ca legea să stabilească dacă acest alt judecător trebuie să îndeplinească aceleași exigențe de imparțialitate obiectivă care justifică însăși instituția recuzării. Norma instituie competența de soluționare, însă nu reglementează garanțiile procedurale care trebuie să însoțească exercitarea acestei competențe.

14.16. În același timp, teza finală a art.35 alin.(2) CPP prevede că, „în cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță”, cererea de recuzare se soluționează de instanța ierarhic superioară. Cu toate acestea, legiuitorul nu definește conținutul juridic al noțiunii de „imposibilitate de formare a unui nou complet” și nu

stabilește dacă această imposibilitate privește exclusiv lipsa obiectivă a judecătorilor disponibili sau include și imposibilitatea juridică determinată de existența unor circumstanțe care afectează imparțialitatea judecătorilor desemnați.

14.17. În lipsa unor asemenea criterii legale, aprecierea existenței sau inexistenței imposibilității de formare a unui nou complet rămâne exclusiv rezultatul unei interpretări judiciare, susceptibile de soluții diferite de la o instanță la alta. Or, atunci când este vorba despre garanțiile unui drept fundamental, legiuitorul este obligat să reglementeze el însuși elementele esențiale ale procedurii, fără a transfera instanțelor obligația de a completa prin interpretare ceea ce legea nu prevede.

14.18. Or, incompatibilitatea judecătorului nu reprezintă o simplă regulă de organizare judiciară, ci expresia procesuală a garanției constituționale privind dreptul oricărei persoane la judecarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială. Din acest motiv, aceeași garanție trebuie să însoțească toate etapele mecanismului procedural prin care se verifică imparțialitatea instanței. În lipsa unei reglementări exprese privind verificarea imparțialității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare, mecanismul instituit de art.35 CPP nu oferă protecția completă pe care Constituția și Convenția Europeană o impun.

14.19. În realitate, dispozițiile contestate creează un paradox procedural. Legiuitorul a instituit recuzarea ca mijloc juridic destinat înlăturării oricărei îndoieli obiective privind imparțialitatea judecătorului investit cu examinarea cauzei, însă nu a prevăzut un mecanism prin care aceeași exigență să fie verificată în privința judecătorului desemnat să soluționeze însăși cererea de recuzare. Astfel, mecanismul procedural destinat protejării imparțialității instanței poate funcționa, în anumite situații, fără existența acelorași garanții pe care urmărește să le asigure.

14.20. Potrivit art.23 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova, statul este obligat să asigure fiecărei persoane dreptul de a-și cunoaște drepturile și obligațiile. În jurisprudența constantă a Curții Constituționale, această dispoziție a fost interpretată în sensul că legiuitorul are obligația de a adopta norme clare, previzibile și suficient de complete pentru a exclude arbitrariul în procesul de aplicare a legii.

14.21. Exigențele de calitate a legii nu se limitează la claritatea exprimării textului normativ. O normă poate fi redactată într-un limbaj clar și accesibil, însă poate rămâne neconstituțională dacă nu reglementează elementele esențiale ale raportului juridic pe care îl instituie, lăsând aspecte determinante exclusiv în seama practicii judiciare. În asemenea situații, insuficiența normativă afectează previzibilitatea legii în aceeași măsură ca lipsa de claritate a textului.

14.22. În cazul dispozițiilor contestate, problema de constituționalitate nu rezultă din modul de redactare a textului art.35 CPP, ci din faptul că acesta nu conține reguli privind verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nici criterii legale pentru stabilirea imposibilității de formare a unui nou complet de judecată în aceeași instanță. Astfel, legea nu oferă participanților la proces posibilitatea de a anticipa modul în care vor fi garantate exigențele imparțialității în această etapă procedurală.

14.23. În lipsa unei reglementări exprese, soluționarea acestor situații depinde exclusiv de interpretarea instanțelor de judecată. Or, atunci când este în discuție însăși garanția constituțională a imparțialității instanței, legiuitorul nu poate transfera puterii judecătorești obligația de a completa prin interpretare ceea ce legea nu reglementează. O

asemenea soluție este incompatibilă cu principiul securității juridice și cu cerințele de previzibilitate impuse de art.23 din Constituție.

14.24. Totodată, insuficiența normativă analizată afectează și garanțiile consacrate de art.20 din Constituție privind accesul liber la justiție. Dreptul la un proces echitabil nu presupune numai posibilitatea formală de a formula o cerere de recuzare, ci și existența unui mecanism procedural efectiv prin care această cerere să fie examinată de un judecător asupra căruia nu planează îndoieli obiective privind imparțialitatea sa.

14.25. Din această perspectivă, dreptul la recuzare reprezintă un instrument procedural destinat protejării dreptului fundamental la un tribunal imparțial. Dacă însă legea nu garantează imparțialitatea judecătorului chemat să soluționeze însăși cererea de recuzare, eficiența mecanismului instituit de legiuitor este diminuată, iar garanția constituțională riscă să rămână una pur formală.

14.26. În consecință, insuficiența normativă a dispozițiilor art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP nu afectează doar organizarea procedurii de soluționare a cererii de recuzare, ci însăși efectivitatea garanției constituționale privind judecarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială. Or, o garanție constituțională nu poate fi considerată efectivă atunci când mecanismul procedural destinat realizării acesteia nu conține toate regulile necesare pentru funcționarea sa în orice ipoteză previzibilă reglementată de lege.

14.27. Jurisprudența constantă a Curții Constituționale a Republicii Moldova consacră principiul potrivit căruia calitatea legii reprezintă o componentă esențială a statului de drept, iar normele care reglementează exercitarea drepturilor fundamentale trebuie să fie clare, previzibile și suficient de complete pentru a exclude arbitriul în procesul de aplicare a lor. Curtea Constituțională a statuat în repetate rânduri că obligația legiuitorului nu se limitează la adoptarea unor norme inteligibile din punct de vedere lingvistic, ci presupune instituirea unui cadru normativ coerent și complet, capabil să ofere destinatarilor legii posibilitatea de a prevedea consecințele juridice ale aplicării acesteia și de a beneficia efectiv de garanțiile constituționale instituite.

14.28. În aceeași ordine de idei, Curtea Constituțională a reținut că insuficiența reglementării poate constitui, în anumite circumstanțe, o veritabilă problemă de constituționalitate atunci când omisiunea legiuitorului afectează exercițiul efectiv al unui drept fundamental sau creează premisele unor practici judiciare neuniforme, susceptibile să genereze tratamente juridice diferite pentru situații identice.

14.29. Aceste exigențe sunt pe deplin aplicabile și în materia incompatibilității judecătorului. Întrucât imparțialitatea instanței reprezintă una dintre garanțiile esențiale ale procesului echitabil, cadrul normativ care reglementează verificarea acesteia trebuie să fie complet, coerent și suficient de precis pentru a elimina orice incertitudine privind modul de aplicare a procedurii.

14.30. Or, dispozițiile art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP nu răspund acestor exigențe constituționale. Deși reglementează desemnarea judecătorului competent să soluționeze cererea de recuzare și competența instanței ierarhic superioare în cazul imposibilității formării unui nou complet, ele nu stabilesc mecanismul juridic aplicabil atunci când însăși imparțialitatea judecătorului desemnat pentru soluționarea recuzării este pusă în discuție.

14.31. În consecință, legea lasă fără răspuns o ipoteză procedurală care poate apărea în mod obiectiv în activitatea instanțelor judecătorești. Lipsa unei reglementări exprese determină imposibilitatea anticipării conduitei procesuale ce urmează a fi adoptată și creează premisele unor soluții diferite în funcție de interpretarea fiecărei instanțe, ceea ce este incompatibil cu exigențele principiului securității juridice.

14.32. Problema de constituționalitate nu rezidă în faptul că dispozițiile art.35 CPP ar permite o interpretare greșită, ci în faptul că acestea nu oferă niciun criteriu normativ pentru soluționarea unei situații procesuale susceptibile să afecteze însăși garanția imparțialității instanței. În lipsa intervenției legiuitorului, această omisiune nu poate fi suplinită exclusiv prin interpretare judiciară, deoarece ar însemna ca elemente esențiale ale unei garanții constituționale să fie determinate de practica instanțelor, iar nu de lege.

14.33. Aceeași exigență rezultă și din jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat că dreptul la un tribunal independent și imparțial trebuie analizat nu numai din perspectiva imparțialității subiective a judecătorului, ci și din perspectiva imparțialității obiective, respectiv a existenței unor garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă privind imparțialitatea instanței.

14.34. Jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului consacră principiul potrivit căruia dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 §1 din Convenție, presupune examinarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială. Exigența imparțialității nu reprezintă o simplă regulă de organizare judiciară, ci una dintre garanțiile fundamentale ale înfăptuirii justiției într-un stat de drept.

14.35. În Hotărârea pronunțată în cauza *Piersack c. Belgiei* din 1 octombrie 1982, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că imparțialitatea presupune, pe de o parte, lipsa oricărei prejudecăți sau părtiniri personale din partea judecătorului (imparțialitatea subiectivă), iar pe de altă parte existența unor garanții obiective suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă privind imparțialitatea instanței (imparțialitatea obiectivă).

14.36. Ulterior, dezvoltând această jurisprudență, Curtea Europeană a reținut că ceea ce prezintă importanță nu este doar existența efectivă a imparțialității, ci și aparența acesteia. Într-o societate democratică, instanțele judecătorești trebuie să inspire încredere justițiabililor și societății în ansamblu. Din această perspectivă, justiția nu trebuie numai să fie înfăptuită, ci trebuie să existe și aparența că aceasta a fost înfăptuită în mod imparțial (*Gregory c. Regatului Unit*, Hotărârea din 25 februarie 1997).

14.37. Curtea Europeană a subliniat, de asemenea, că standardul imparțialității obiective se apreciază din perspectiva unui observator rezonabil, iar instanța trebuie să ofere garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă privind imparțialitatea sa. În cauza *Castillo Algar c. Spaniei*, Curtea a reținut că ceea ce este determinant îl constituie încrederea pe care instanțele trebuie să o inspire într-o societate democratică, atât participanților la proces, cât și publicului în general.

14.38. Aceste principii dezvoltate în jurisprudența Curții Europene nu se limitează la judecătorul investit cu soluționarea fondului cauzei. Ele sunt aplicabile oricărei proceduri judiciare prin care se verifică existența garanțiilor de imparțialitate, inclusiv procedurii de soluționare a cererilor de recuzare. În consecință, mecanismul procedural instituit de dreptul intern trebuie să ofere garanții suficiente pentru ca și judecătorul desemnat să soluționeze cererea de recuzare să îndeplinească aceleași exigențe de imparțialitate obiectivă.

14.39. Or, dispozițiile art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP nu conțin asemenea garanții. Legea stabilește exclusiv competența de soluționare a cererii de recuzare și mecanismul desemnării unui alt judecător, însă nu reglementează procedura prin care poate fi verificată imparțialitatea acestui judecător și nici criteriile în baza cărora se stabilește imposibilitatea formării unui nou complet de judecată. În lipsa unei asemenea reglementări, garanțiile dezvoltate în jurisprudența Curții Europene rămân dependente exclusiv de interpretarea

instanțelor naționale, ceea ce este incompatibil cu exigențele de previzibilitate și efectivitate ale dreptului la un proces echitabil.^{14.40} În măsura în care dreptul la un tribunal imparțial reprezintă o garanție constituțională și convențională, legiuitorul are obligația pozitivă de a reglementa nu doar procedura prin care se verifică imparțialitatea judecătorului investit cu soluționarea cauzei, ci și garanțiile procedurale aplicabile judecătorului desemnat să soluționeze însăși cererea de recuzare. Lipsa unei asemenea reglementări transformă mecanismul procedural instituit de art.35 CPP într-un mecanism incomplet, insuficient pentru realizarea efectivă a dreptului la un tribunal independent și imparțial.

14.41. Problema de constituționalitate expusă anterior nu are un caracter teoretic sau ipotetic. Ea rezultă din aplicarea practică a dispozițiilor art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP și demonstrează că mecanismul procedural instituit de legiuitor nu oferă o soluție normativă pentru toate ipotezele susceptibile să apară în cadrul procedurii de soluționare a cererilor de recuzare.

14.42. În lipsa unei reglementări exprese, instanțele judecătorești sunt puse în situația de a identifica prin interpretare soluții pentru împrejurări pe care legea nu le reglementează. În aceste condiții, aceeași situație procesuală poate primi soluții diferite în funcție de instanța sesizată sau de interpretarea adoptată de judecătorul desemnat, ceea ce afectează exigențele de uniformitate și securitate juridică specifice unui stat de drept.

14.43. Or, în materia garanțiilor fundamentale ale procesului penal, existența unor soluții judiciare diferite nu poate substitui obligația constituțională a legiuitorului de a reglementa el însuși elementele esențiale ale mecanismului procedural. Stabilirea condițiilor în care se verifică imparțialitatea judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare nu poate rămâne exclusiv în sarcina practicii judiciare, deoarece aceasta privește însăși exercitarea unui drept fundamental.

14.44. În realitate, dispozițiile contestate generează o dublă incertitudine juridică. Pe de o parte, legea nu stabilește dacă judecătorul desemnat pentru soluționarea cererii de recuzare este supus aceluiași exigențe procedurale privind incompatibilitatea ca și judecătorul recuzat. Pe de altă parte, legea nu stabilește dacă existența unor asemenea împrejurări determină imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în sensul art.35 alin.(2) CPP și, în consecință, competența instanței ierarhic superioare.

14.45. În lipsa unei reglementări exprese, participanții la proces nu pot anticipa conduita procesuală pe care sunt îndreptățiți să o adopte pentru valorificarea garanțiilor privind imparțialitatea instanței și nici autoritatea competentă să soluționeze asemenea incidente procedurale. O asemenea stare de incertitudine este incompatibilă cu exigențele previzibilității legii și afectează caracterul efectiv al dreptului la un proces echitabil.

14.46. Prezenta excepție de neconstituționalitate nu urmărește completarea legii de către Curtea Constituțională și nici soluționarea unui incident procedural concret. Obiectul controlului de constituționalitate îl constituie exclusiv verificarea conformității mecanismului procedural instituit de art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP cu exigențele Constituției Republicii Moldova și ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, sub aspectul obligației legiuitorului de a institui un cadru normativ complet, coerent și efectiv pentru garantarea dreptului oricărei persoane la judecarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială.

14.47. În jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a reținut că dispozițiile art.23 și art.54 din Constituție nu au un caracter autonom, ci urmează a fi analizate în coroborare cu dreptul fundamental pretins încălcat (*HCC nr.29 din 12 decembrie 2019*,

§19; HCC nr.3 din 14 ianuarie 2021, §22). În prezenta cauză, critica de neconstituționalitate privește în mod direct dreptul garantat de art.20 din Constituție și de art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv dreptul persoanei la examinarea cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială. Din această perspectivă, dispozițiile art.23 și art.54 din Constituție devin incidente sub aspectul obligației legiuitorului de a institui un cadru normativ suficient de clar, complet și proporțional pentru garantarea efectivă a acestui drept fundamental.

14.48. Curtea Constituțională a statuat că rolul său nu constă în verificarea modului în care instanțele aplică legea într-o cauză concretă, ci în examinarea dacă legislația oferă cadrul normativ necesar pentru ca actul de justiție să fie realizat cu respectarea garanțiilor constituționale ale procesului echitabil (*HCC nr.2 din 23 ianuarie 2020, pct.29*). Tocmai aceasta constituie obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate. Autorul excepției nu contestă modul în care o anumită instanță a interpretat dispozițiile art.35 CPP și nici soluția pronunțată într-un incident procedural concret, ci caracterul incomplet al cadrului normativ instituit de legiuitor, care nu oferă reguli suficiente pentru garantarea imparțialității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare.

14.49. Prin urmare, problema constituțională supusă controlului Curții Constituționale nu privește conduita unui judecător sau legalitatea unei hotărâri judecătorești, ci suficiența cadrului normativ care trebuie să asigure exercitarea efectivă a dreptului la un tribunal independent și imparțial. În măsura în care legea nu reglementează mecanismul procedural aplicabil verificării incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nici criteriile în baza cărora se stabilește imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță, aceasta nu oferă garanții suficiente pentru realizarea efectivă a dreptului consacrat de art.20 din Constituție și art.6 §1 din Convenție.

14.50. În jurisprudența sa constantă, Curtea Constituțională a statuat că controlul constituționalității nu se limitează exclusiv la examinarea conținutului expres al normelor juridice, ci poate privi și situațiile în care insuficiența reglementării sau omisiunea legislativă afectează exercițiul efectiv al drepturilor și libertăților fundamentale garantate de Constituție.

14.51. Curtea Constituțională a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect al controlului de constituționalitate atunci când legiuitorul nu a reglementat un element esențial al mecanismului juridic destinat realizării unui drept fundamental, iar această lipsă face imposibilă sau afectează exercitarea efectivă a dreptului respectiv. În asemenea situații, problema nu constă în lipsa unei anumite soluții legislative preferabile, ci în caracterul insuficient al cadrului normativ existent din perspectiva exigențelor constituționale.

14.52. În prezenta cauză, autorul excepției nu solicită Curții Constituționale completarea Codului de procedură penală și nici instituirea unei noi proceduri judiciare. Se solicită exclusiv verificarea dacă dispozițiile art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP oferă un cadru normativ suficient pentru garantarea efectivă a dreptului la examinarea cererii de recuzare de către un judecător care întrunește, la rândul său, toate exigențele constituționale privind imparțialitatea.

14.53. Or, în lipsa unei reglementări privind verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și în lipsa definirii criteriilor juridice care determină imposibilitatea formării unui nou complet de judecată, mecanismul procedural instituit de art.35 CPP rămâne incomplet. Această insuficiență normativă nu

reprezintă o simplă imperfecțiune de tehnică legislativă, ci afectează funcționarea unei garanții constituționale fundamentale, și anume dreptul oricărei persoane la examinarea cauzei sale de către o instanță independentă și imparțială.

14.54. Din analiza coroborată a dispozițiilor Constituției Republicii Moldova, a jurisprudenței Curții Constituționale și a standardelor dezvoltate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului rezultă că obligația statului nu se limitează la consacrarea formală a dreptului la un tribunal independent și imparțial, ci presupune instituirea unui mecanism procedural complet, coerent și efectiv prin care această garanție constituțională să poată fi realizată în toate ipotezele reglementate de lege.

14.55. În măsura în care dispozițiile art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP nu reglementează verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nu stabilesc criteriile juridice pentru constatarea imposibilității formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță, acestea nu satisfac exigențele de calitate a legii, securitate juridică și protecție efectivă a dreptului la un proces echitabil, consacrate de art.20 și art.23 din Constituție, interpretate în lumina art.4 din Constituție și a art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

14.56. În conformitate cu art.7 alin.(3) și alin.(3¹) din Codul de procedură penală, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională atunci când excepția de neconstituționalitate întrunește condițiile prevăzute de lege, fără a se pronunța asupra temeiniciei criticilor formulate și fără a examina conformitatea normei contestate cu Constituția, această competență aparținând exclusiv Curții Constituționale. În prezenta cauză sunt întrunite cumulativ toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art.7 alin.(3¹) Cod de procedură penală.

14.57. În primul rând, obiectul excepției îl constituie dispozițiile art.35 alin.(1) și teza finală a art.35 alin.(2) din Codul de procedură penală, care reprezintă norme cu putere de lege, susceptibile controlului de constituționalitate în temeiul art.135 alin.(1) lit.a) din Constituția Republicii Moldova.

14.58. În al doilea rând, excepția este ridicată de către avocatul Nicu Șendrea, în calitate de apărător al inculpatului Chitorog Vladimir, participant la procesul penal, fiind astfel respectată condiția prevăzută de art.7 alin.(3¹) lit.b) Cod de procedură penală.

14.59. În al treilea rând, dispozițiile contestate urmează să fie aplicate nemijlocit în soluționarea incidentului procedural privind cererea de recuzare formulată împotriva judecătorului investit cu examinarea cauzei penale. Soluția asupra cererii de recuzare depinde în mod direct de interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.35 CPP, inclusiv sub aspectul existenței sau inexistenței posibilității legale de verificare a incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și al criteriilor în baza cărora se stabilește imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță.

14.60. În al patrulea rând, autorul excepției apreciază că nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale care să fi examinat această problemă de constituționalitate sub aspectul criticilor formulate în prezenta sesizare. Deși Curtea Constituțională s-a pronunțat anterior asupra unor dispoziții ale art.35 Cod de procedură penală, obiectul acelor sesizări a fost diferit și nu a vizat insuficiența normativă referitoare la lipsa mecanismului procedural de verificare a incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nici lipsa criteriilor legale privind constatarea imposibilității formării unui nou complet de judecată în sensul art.35 alin.(2) CPP.

14.61. Prin urmare, prezenta excepție de neconstituționalitate îndeplinește toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art.7 alin.(3¹) Cod de procedură penală, iar

103
verificarea conformității dispozițiilor contestate cu prevederile Constituției Republicii Moldova revine exclusiv Curții Constituționale.

14.62. Totodată, problema ridicată prin prezenta excepție nu privește modul de interpretare sau aplicare a dispozițiilor art.35 Cod de procedură penală într-o cauză concretă și nici legalitatea actelor procesuale emise de instanța de judecată. Autorul excepției contestă suficiența cadrului normativ instituit de legiuitor, susținând că omisiunea de a reglementa mecanismul procedural aplicabil verificării incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și criteriile privind imposibilitatea formării unui nou complet de judecată reprezintă o veritabilă problemă de constituționalitate, care poate fi soluționată exclusiv prin controlul exercitat de Curtea Constituțională.

14.63. În consecință, autorul excepției consideră că dispozițiile art.35 alin.(1) și ale tezei finale din alin.(2) CPP sunt contrare prevederilor art.20 și art.23 din Constituția Republicii Moldova, interpretate în coroborare cu art.4, art.16, art.26 și art.54 din Constituție, precum și cu art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în măsura în care acestea nu reglementează verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nu stabilesc criteriile juridice în baza cărora se constată imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță.

V - CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

(A se vedea Partea a V-a a Notiței explicative)

15. Din motivele expuse supra, în temeiul art.135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din Constituția Republicii Moldova, precum și al Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016 privind interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din Constituție,-

SOLICIT :

1. Admiterea prezentei sesizări.
2. Exercitarea controlului constituționalității dispozițiilor art.35 alin.(1) din Codul de procedură penală, potrivit cărora: „*Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată*”, precum și a tezei finale din art.35 alin.(2) din Codul de procedură penală, potrivit căreia: „*În cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează (...) de instanța ierarhic superioară*”, prin prisma prevederilor art.4, art.16, art.20, art.23, art.26 și art.54 din Constituția Republicii Moldova, precum și ale art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.
3. Constatarea faptului că dispozițiile art.35 alin.(1) și ale tezei finale din alin.(2) Cod de procedură penală sunt neconstituționale în măsura în care nu reglementează procedura de verificare a incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nu stabilesc criteriile juridice pentru constatarea imposibilității formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță.
4. **Cu titlu de lege ferenda**, se propune completarea art.35 Cod de procedură penală cu dispoziții exprese care să reglementeze:

- 109
- a) procedura de verificare a incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare;
 - b) criteriile juridice în baza cărora se constată imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță;
 - c) mecanismul procedural de transmitere a cererii spre soluționare instanței ierarhic superioare atunci când imposibilitatea rezultă din existența unor împrejurări care afectează imparțialitatea obiectivă a judecătorilor din instanța competentă.

VI – DATELE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

(A se vedea partea a VI-a a Notiței explicative)

16. Suplimentar referitor la obiectul prezentei sesizări, autorul excepției consideră necesar să menționeze că dispozițiile art.35 din Codul de procedură penală au constituit anterior obiectul unor sesizări adresate Curții Constituționale (, (*Decizia nr. 6 din 11 ianuarie 2021 – privind unele dispoziții din art.35 alin.(2) CPP (procedura soluționării cererii de recuzare și a declarației de abținere)*; *Decizia nr.145 din 3 noiembrie 2022 – privind art.35 CPP*; și *Decizia nr.172 din 13 decembrie 2022 – privind art.35 alin.(1) CPP*). Cu toate acestea, criticile formulate în prezenta excepție sunt diferite atât sub aspectul obiectului controlului de constituționalitate, cât și al argumentelor de neconstituționalitate invocate.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a examinat constituționalitatea unor dispoziții ale art.35 CPP din perspectiva altor critici de neconstituționalitate, fără a analiza dacă mecanismul procedural instituit de art.35 alin.(1) și alin.(2) CPP oferă garanții suficiente pentru verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și fără a examina dacă lipsa unei asemenea reglementări este compatibilă cu exigențele art.20 și art.23 din Constituție, interpretate în lumina art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În prezenta cauză nu este contestată soluția legislativă potrivit căreia cererea de recuzare se soluționează de un alt judecător și nici competența instanței ierarhic superioare în cazul imposibilității formării unui nou complet de judecată. Dimpotrivă, autorul excepției recunoaște legitimitatea acestor soluții legislative și contestă exclusiv caracterul incomplet al mecanismului procedural instituit de legiuitor, în măsura în care acesta nu reglementează verificarea incompatibilității judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare și nu stabilește criteriile juridice în baza cărora se constată imposibilitatea formării unui nou complet de judecată în aceeași instanță.

Problema de constituționalitate dedusă controlului Curții Constituționale privește, așadar, existența unei insuficiențe normative susceptibile să afecteze exercitarea efectivă a dreptului fundamental la examinarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială. Din această perspectivă, autorul excepției apreciază că prezenta critică de neconstituționalitate nu a făcut obiectul unei examinări pe fond în jurisprudența anterioară a Curții Constituționale.

118

Totodată, admiterea prezentei excepții nu ar conduce la eliminarea mecanismului procedural al recuzării și nici la crearea unui vid legislativ. Dimpotrivă, constatarea insuficienței normative ar permite legiuitorului să completeze dispozițiile art.35 CPP cu garanțiile procedurale necesare pentru asigurarea efectivă a dreptului la un tribunal independent și imparțial, consolidând astfel coerența și previzibilitatea mecanismului procedural existent.

VII – LISTA DOCUMENTELOR

17. La prezenta sesizare urmează să fie anexate:

- materialele dosarului penal;
- cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate;

VII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

18. Declar pe propria onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: mun. Chișinău

Data: 12 iulie 2026

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

Nicu Șendrea, avocat

apărător al inculpatului **Chitorog Vladimir**

23 iulie 2026

mun. Hîncești,

Judecătoria Hîncești, sediul Central,

Instanța în componența:

Președintele ședinței, judecător – Valentina Suruceanu,

Grefier – Ecaterina Tcaci,

Cu participarea:

Avocatului – Nicu Șendrea,

a examinat în ședința de judecată publică cererea avocatului Nicu Șendrea privind sesizarea Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției art. 35 alin. (1), (2) din Codul de procedură penală, -

c o n s t a t ă:

La data de 07 aprilie 2026, în Judecătoria Hîncești, sediul Central a parvenit pentru examinare în conformitate cu prevederile art. 297 din Codul de procedură penală, cauza penală de învinuire a lui **CHITOROG VLADIMIR** de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42 alin. (5), art. 46, art. 284 alin. (1) CP, art. 42 alin. (3), art. 46 alin. (1), art. 243 alin. (3) lit. a), b) CP.

Conform fișei din 07 aprilie 2026, cauza a fost repartizată în mod automat-aleatoriu judecătorului Nicolae Zaharia.

La data de 02 iulie 2026, a fost înregistrată cererea avocatului Nicu Șendrea privind recuzarea judecătorului Nicolae Zaharia.

Conform fișei din 03 iulie 2026, cererea de recuzare a fost repartizată pentru soluționare în mod automat-aleatoriu judecătorului Valentina Suruceanu, cerere care fizic a fost recepționată la data de 06 iulie 2026.

În ședința de judecată din data de 17 iulie 2026, avocatul Nicu Șendrea a înaintat o cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției art. 35 alin. (1), (2) din Codul de procedură penală.

În argumentarea cererii avocatul Nicu Șendrea a menționat că, cauza penală a fost înregistrată pe rolul instanței la data de **07 aprilie 2026**, atribuită cu numărul **1-36/26** și repartizată spre examinare judecătorului **Nicolae Zaharia**. În cursul examinării cauzei au fost formulate mai multe incidente procedurale privind incompatibilitatea și recuzarea participanților la proces, inclusiv cereri de recuzare formulate în privința procurorului și a judecătorului investit cu examinarea cauzei, în privința ultimului fiind depusă în mod verbal în ședința din 01.07.2026, care a fost completată în formă scrisă la 02.07.2027, cererea de recuzare motivate. Astfel, cererea de recuzare formulată împotriva judecătorului Nicolae Zaharia a fost repartizată, prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), spre examinare judecătorei Valentina Suruceanu, judecător în cadrul aceleiași instanțe. Anterior însă, în cadrul aceleiași cauze penale, în procedura privind reprezentarea intereselor inculpatei Pînzari Mihaela, avocatul Nicu Șendrea a formulat cereri de recuzare împotriva judecătorului Valentina Suruceanu. Aceste cereri au fost repartizate și examinate anume de judecătorul Nicolae Zaharia, care a dispus respingerea lor. În prezent, situația procesuală este inversată, în sensul că judecătorul Valentina Suruceanu este chemată să soluționeze cererea de recuzare formulată împotriva judecătorului Nicolae Zaharia, în cadrul aceleiași cauze penale. În cadrul examinării acestor incidente procesuale a apărut o problemă de drept privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.33-35 Cod de procedură penală, problemă care, în opinia apărării, depășește interesele cauzei concrete și este susceptibilă de a genera practici judiciare neuniforme în activitatea instanțelor judecătorești. Procedura de jurisdicție constituțională constă în activitatea de verificare a conformității actelor, care intră în competența Curții Constituționale, cu Constituția, având drept scop realizarea principiului

supremației Constituției. Excepția de neconstituționalitate este un mijloc de apărare, prin care partea chemată în fața unei instanțe de judecată invocă neconstituționalitatea unei norme legale. Excepția de neconstituționalitate, cu particularitățile sale, reprezintă un mijloc de acces indirect al persoanelor la instanța de contencios constituțional prin intermediul instanței de judecată. Curtea Constituțională în hotărârea sa nr. 4 din 07 februarie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolele 424 alin. (2), art. 431 alin. (1) pct. I¹) CPP și art. 362¹ CP a reținut, că unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității, garantat de art. 1 alin. (3) din Constituție (§58 a hotărârii).

Solicită sesizarea Curții Constituționale privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispoziției art. 35 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit căruia „*Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată*”, precum și a textului final din art.35 alin.(2) din Codul de procedură penală, potrivit căreia: „*în cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează (...) de instanța ierarhic superioară*”, prin prisma prevederilor art.4, art. 16, art.20, art.23, art.26 și art.54 din Constituția Republicii Moldova, precum și ale art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Procedura de citare a fost legal executată:

Prezent în ședința de judecată avocatul Nicu Șendrea și inculpatul Chitorog Vladimir au susținut cererea pe motivele indicate.

Procurorul Gheorghii Solomon citat legal despre locul, data și ora examinării cauzei în ședință nu sa prezentat, însă prin cerere a solicitat examinarea în lipsă.

Studiind materialele cauzei, instanța de judecată consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate și de a remite Curții Constituționale sesizarea înaintată de avocatul Nicu Șendrea, reieșind din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 2 alin. (3) Cod de procedură penală, Constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.

Totodată, conform prevederilor art. 7 alin. (3) și (6) Cod de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora. Hotărârile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

Curtea Constituțională s-a expus asupra interpretării art. 135 alin. (1) lit. g) din Constituția Republicii Moldova, prin care a hotărât că, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acestuia, precum și de către instanțe din oficiu. De asemenea, înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acestuia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții, având ca obiect prevederile contestate.

Articolul 35 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, reglementează instituția abținerii și recuzării judecătorului, ca garanții procesuale în scopul asigurării imparțialității instanței și realizării dreptului la un proces echitabil.

Totuși, norma nu reglementează expres posibilitatea formulării unei cereri de abținere sau recuzare a judecătorului investit cu soluționarea cererii de recuzare, această omisiune legislativă poate genera o circumstanță menită să afecteze garanțiile imparțialității instanței.

Totodată, conform art. 20 din Constituția Republicii Moldova, ***orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.***

În situația în care există motive obiective care pun la îndoială imparțialitatea judecătorului desemnat să soluționeze cererea de recuzare, lipsa unui mecanism procedural care să permită verificarea acestor suspiciuni poate duce la o limitare nejustificată a dreptului persoanei la examinarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială.

O asemenea situație este incompatibilă cu exigențele art. 20 din Constituția Republicii Moldova, coroborat cu art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care consacră dreptul oricărei persoane la judecarea cauzei sale de către un tribunal independent și imparțial, instituit prin lege.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, imparțialitatea instanței trebuie analizată atât din perspectiva criteriului subiectiv, cât și a celui obiectiv, fiind suficient ca împrejurările cauzei să fie de natură să creeze, în mod legitim, îndoieli cu privire la imparțialitatea judecătorului. În lipsa unei proceduri care să permită recuzarea sau abținerea judecătorului competent să soluționeze cererea de recuzare, persoana este lipsită de o garanție procesuală efectivă referitor la lipsa de imparțialitate.

Deși prin Deciziile cu nr. 107g/2026 din data de 19 septembrie 2016, cu nr. 151 g/2021 din 01.11.2021 și cu nr. 134 g/2019 din 07.10.2019, Curtea Constituțională s-a pronunțat anterior asupra unui aspect referitor la dreptul de a recuza judecătorul investit cu soluționarea cererii de recuzare, obiectul controlului de constituționalitate exercitat în acea cauză a vizat circumstanțe de fapt și de drept distincte de cele invocate în prezenta procedură.

Or, excepția de neconstituționalitate dedusă judecății în opinia instanței ridică probleme juridice noi, care nu au constituit obiectul analizei Curții Constituționale și asupra cărora aceasta nu s-a pronunțat în mod expres.

Analizând argumentele în textul Deciziei nr. 107g/2026 în opinia instanței problema soluționată în cauza examinată prin decizia respectivă este distinctă de obiectul prezentei cauze și nici conexe nu sunt prin excepțiile ridicate.

În consecință, instanța reține că odată ce obiectul prezentei cereri în care este solicitată ridicarea excepției de neconstituționalitate și argumentele aduse nu sunt relevante în Decizia nr. 107g/2026 din 19.09.2016, Decizia nr. 151 g/2021 din 01.11.2021 și în Decizia nr. 134 g/2019 din 07.10.2019, în opinia instanței de judecată considerentele acestor decizii nu exclud necesitatea unui nou control de constituționalitate.

Având în vedere că sunt întrunite condițiile de admisibilitate prevăzute de lege pentru sesizarea Curții Constituționale, instanța apreciază întemeiată ridicarea excepției de neconstituționalitate în formularea propusă de autorul cererii.

Ca urmare, în opinia instanței omisiunile din art. 35 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, sunt de natură care pot genera o ingerință disproporționată în exercitarea dreptului la un proces echitabil și a dreptului la apărare, întrucât nu oferă un remediu procedural apt să înlăture orice îndoială legală privind imparțialitatea judecătorului investit cu soluționarea cererii de recuzare.

Din care considerente, prevederile art. 35 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, sunt susceptibile de neconstituționalitate, întrucât poate contraveni art. 20 și art. 26 din Constituția Republicii Moldova, în coroborare cu art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și cu principiul statului de drept consacrat de art. 1 alin. (3) din Constituție.

În circumstanțele descrise, având la bază cererea depusă de avocatul Nicu Șendrea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, fiind o lege organică, iar excepția de neconstituționalitate fiind ridicată de avocatul Nicu Șendrea, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, instanța va expedia Curții Constituționale sesizarea înaintată de avocatul Nicu Șendrea.

În temeiul art. 7 alin. (3⁴) din Codul de procedură penală, ridicarea excepției de neconstituționalitate în procedura respectivă nu suspendă examinarea cererilor, a demersurilor, a plângerilor și a recursurilor.

În baza art. art. 39 alin. (4) Cod de procedură penală, art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, instanța de judecată,

d i s p u n e :

A ridica excepția de neconstituționalitate a art. 35 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit căruia „*Recuzarea sau abținerea judecătorului se soluționează de un alt judecător sau, după caz, de un alt complet de judecată*”, precum și a textului final din art.35 alin.(2) din Codul de procedură penală, potrivit căreia: „*în cazul în care nu se poate forma un nou complet de judecată în aceeași instanță, recuzarea se soluționează (...) de instanța ierarhic superioară*”, prin prisma prevederilor art.4, art. 16, art.20, art.23, art.26 și art.54 din Constituția Republicii Moldova, precum și ale art.6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, în măsura în care aplicarea acestuia poate duce la încălcarea drepturilor petentului prin faptul că, norma respectivă nu reglementează expres posibilitatea formulării unei cereri de abținere sau recuzare a judecătorului investit cu soluționarea cererii de recuzare, această omisiune legislativă poate genera o circumstanță menită să afecteze garanțiile imparțialității instanței.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate nu suspendă examinarea cauzei.

**Președintele ședinței,
Judecător**

Valentina SURUCEANU

Digitally signed by Suruceanu Valentina
Date: 2026.07.28 16:45:51 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

